

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22, telefon 2326, Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nežankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značiln. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 93 • Maribor, torek, dne 20. septembra 1938 • Leto XIII

Vse jim je samo sredstvo!

»Cerkvi je vse na svetu, le sredstvo...
Tudi država jej je le sredstvo.«

»Rimski Katolik«, 6. t. IV.

Razmere pa se niso hotele razvijati s srednjeveško enostavnostjo; vedno močnejše socialistično gibanje je podiralo nesmrtno ovire, korak za korakom osvajalo nove postojanke in pridobivalo ljudstvu pravico za pravico.

To prebujajoče se ljudstvo so začutili do klerikalni vrhov in se v »Rimskem Katoliku« vprašali:

»Ali naj se cerkev oklene ljudstva?... Da bi ljudstvo kot število premagalo (mišljeno je: zmagalo, naša op.), ne more nam biti prav. Oblasť po številu je nenaravno in revolucijsko načelo.«

Toda, kaj početi, ko se je pa ljudstvo kljub vsem prebujalo, organiziralo, terjalo svojo pravico? Povedati mu v obraz, da so proti ljudstvu, to ne gre. Tolažili so se s tem, »da ljudstvo navadno ni zmožno dolgo vladati«, kakor je dejal dr. Pavlica.

Torej je treba le previdno kolebati, lavirati med taborom reakcije in med napredujočo demokracijo ali kakor je jasno povedal »Rimski Katolik«:

»Za tega del mora... duhovščina gledati na znamenja«, ali prav kažejo ali lažejo t. j. ali so sloji do zdaj gospodujoči gotovi politične oblasti? Cerkvi je vse na svetu le sredstvo, ne namen. Tudi država jej je le sredstvo. Zato je vže odobrila vse oblike politične oblasti, ali, ko jih je narod odstranil in nadomestil z drugimi, in se pulila za nje. — Torej na vsako izdajstvo vedno pripravljeni! Gledati je treba samo na petelina na strehi, v katero smer se obrača!

In kakor so jim legala in kazala znamenja, tako so se obračali — samo da so se včasih prehitro ali prepozno zasuknili. Saj veste, da »znamenja« rada ukanejo najbolj prebrisanega lisjaka.

Če jim je vse samo sredstvo, jim je narod, jim je ljudstvo še celo samo sredstvo. Zato so tudi »vodili« ljudstvo, kakor vodi čigan medveda. Pa so stivali karte na vse adute: na apostolski Dunaj, na republiko, na federacijo, na »krščanski komunizem«, na tekmovalnost z najbolj radikalnimi kričarji, na avtonomijo v rezervi, na centralizem v aktivni, in ko se jim je zdelo, da »znamenja« kažejo na prebujenje srednjeveškega absolutizma in roparskega klativiteštva, pa so sami razpustili svoje Slov. ljudsko stranko, in potem vložili vse svoje nade v generala Franca, da prinese iz Maroka tudi v naše kraje tiste zlate, stare čase, ko je imelo ljudstvo samo eno pravico: živeti pred gospodom »v strahu božjega«.

Sami so povedali, da jim je vse samo sredstvo. Toda naše ljudstvo te izpovedi po večini še ni slišalo, ali vsaj ne razumelo. Pa ta resnica mora priti med ljudstvo, ker samo resnica odpira oči.

Sami so povedali, da jim je vse samo sredstvo. Toda naše ljudstvo te izpovedi po večini še ni slišalo, ali vsaj ne razumelo. Pa ta resnica mora priti med ljudstvo, ker samo resnica odpira oči.

Sami so povedali, da jim je vse samo sredstvo. Toda naše ljudstvo te izpovedi po večini še ni slišalo, ali vsaj ne razumelo. Pa ta resnica mora priti med ljudstvo, ker samo resnica odpira oči.

Sami so povedali, da jim je vse samo sredstvo. Toda naše ljudstvo te izpovedi po večini še ni slišalo, ali vsaj ne razumelo. Pa ta resnica mora priti med ljudstvo, ker samo resnica odpira oči.

Sami so povedali, da jim je vse samo sredstvo. Toda naše ljudstvo te izpovedi po večini še ni slišalo, ali vsaj ne razumelo. Pa ta resnica mora priti med ljudstvo, ker samo resnica odpira oči.

Velike izgube Japoncev ob reki Jangce

Zopet ustavljeno japonsko prodiranje na Hankov.

Prodiranje Japoncev ob reki Jangce proti Hankovu, sedanjemu glavnemu mestu napadene Kitajske, se je zopet ustavilo v oddaljenosti kakšnih 150 do 200 km od cilja.

V zadnjih dveh tednih so Japonci zrušili 30.000 vojakov in 60 rečnih ladij, ki so jih Kitajci potopili.

Na severnem bojišču pa napredujejo Kitajci ob lunghajski železnici proti Sučovu, železniškemu križišču, ki so ga Japonci pred par meseci iztrgali Kitajcem.

Češkoslovaška odklanja

plebiscit

povdarjata ministrski predsednik dr. Hodža in podpredsednik vlade, železniški minister Bechyne

O razgovoru, ki sta ga imela angleški ministrski predsednik Chamberlain (Cemberlen) in Hitler dne 14. septembra v Berchtesgaden, ni izdano nobeno obvestilo za javnost. Pač pa se je po vrnitvi Chamberlaina v London vršila seja angleške vlade in je bilo ob enem sporočeno, da se bo Chamberlain ponovno sestal s Hitlerjem v začetku tega tedna na gradu Godesberg pri Kölnu.

Angleški listi pišejo, da je Hitler stavil te-le pogoje:

1. Priključitev rajhu vseh nemških pokrajin, kjer prebiva 50 ali več odstotkov Nemcev.

2. Uvedba avtonomnih pokrajinskih zastopstev, kjer so znaten del prebivalstva Nemci.

3. Nove češkoslovaške meje bi jamčile Nemčija, Madžarska, Rumunija, Jugoslavija in Poljska.

4. Nadporočstvo za te meje pa bi prevzele Anglija, Francija in Italija.

O plebiscitu ne razgovarjamo!

Med tem pa sta dva predstavnika češkoslovaške vlade z jasno in odločno besedo povedala, da Češkoslovaška odklanja plebiscit.

Prvi je govoril o tej stvari železniški minister in podpredsednik vlade s. Rudolf Bechyne:

»V ČSR ne boste dobili nobene vlade, ki bi sprejela plebiscit. In če bi se našla taka vlada, bi padla v eni uri, ker bi jo nagnal razjarjeni narod, ki hoče raje smrt, kot pa okrnitev domovine. Plebiscit bi tudi sicer ne prinesel nobene rešitve, ker bi najmanj en milijon Nemcev po plebiscitu zbežalo v notranjost Češkoslovaške. S tem bi nastala nova nemška manjšina, ki bi bila povod, da bi se znova pokrenilo nemško manjšinsko vprašanje in znova pristiskalo na Češkoslovaško republiko, dokler bi se jo docela ne uničilo. V tej državi ne bo plebiscita in tudi nobene mednarodne policije. — Mi smo sami vzpostavili red in ga lahko tudi vzdržimo. Dokazali bomo, da smo v stanu, naš načrt, ki predvideva najpopolnejšo enakopravnost vseh narodov v republiki, izvesti. Javnost naj popolnoma zaupa vladi in armadi.«

V nedeljo pa je govoril ministrski predsednik dr. Hodža, ki je v sijajnem nagovoru, stvarno in utemeljeno, povedal isto, kot je dejal Bechyne. — S tem je najbolje ovržena trditev o neskladnosti v vladi, o zmerni struji, ki da jo predstavljajo agrarci in radikalni struji. Dr. Hodža je namreč agrarec in so s tem pokopane nade tistih, ki so računali na razdvojenost Čehoslovakov. Zelo nemilo bo dirnila ČSR sovražno javnost tudi vest, da je

slovaška klerikalna stranka za republiko

Prekinila je vse veze s henleinovci in izjavlja, da je pripravljena sodelovati tudi v vladi in pri ohranitvi republike.

Amerika se oborožuje. Vse privatne in državne ladjedelnice v Ameriki delajo s polno paro. V kratkem po zgrajenih za 750 milijonov dolarjev vojnih ladij.

Razpust nemške nacistične stranke

Henlein in več nacističnih poslancev ter več tisoč agitatorjev pobegnili v Nemčijo.

Kakor znano, je Henlein izdal proglas, v katerem je kot vodja sudetsko-nemške stranke proglasil, da se s praško vlado ne pogaja več, da odklanja tudi plebiscit, ampak da hočejo nacistični Nemci »heim ins Reich«.

Ta proglas so razširjale vse nemške radio-postaje, pa tudi vse rajhovsko časopisje.

Na ta veleizdajalski čin češkoslovaškega državljana Henleina in njegove stranke je vlada odgovorila z objavo tiralice za Henleinom in razpustom sudetskonemške stranke.

Henlein se je aretaciji izognil z begom. Z njim je pobegnilo več poslancev sudetsko-nemške stranke in pa več tisoč agitatorjev, ki so organizirali sedaj že zadušeni upor v od Nemcev naseljenih krajih.

Odkar so pobegnili ti hujskači, vlada povsod mir in red. Prebivalstvo je sodelovalo pri poskusu vstaje le iz bojazni, ker so ga agitatorji k temu silili in grozili ljudem, da bodo pač imeli posledice, ko zmagaja »die nationale Erhebung« (narodna vstaja).

Pristop več tisoč Nemcev v nemško socialno demokratično stranko

Med nemškim prebivalstvom zmaguje trezen razum. Ljudje ne odobravajo Henleinovega izdajstva in so ogorčeni nad begom glavnih junakov vstaje. — Doslej je okoli 12.000 bivših henleinovih pristavev pristopilo v socialno demokratično stranko.

Oddaja orožja

Vlada je v vseh okrajih, kjer je bilo proglašeno obsedno stanje, odredila oddajo orožja. To se je izvršilo brez posebnih težkoč. Oblasni organi so zbrali ogromne količine vojaškega orožja in

municije, ki je bila utihotapljena čez mejo.

Zaslepljeni begunci se vračajo

Na češki meji so prebivalci nekaterih vasi pobegnili v Nemčijo, sedaj hodijo nemški državljani z obostran meje prositi češkoslovaške obmejne organe, ako bi se smeli begunci vrniti.

Radio

Rajhovske oddajne postaje prinašajo poročila: soc. dem. ministra Bechyne in dr. Derer sta svoje premoženje naložila v švicarskih bankah, nemški soc. dem. poslanec Jaksch je prejel od ministra Bechyne Kč 500.000 podkupnine. Vse te vesti vzbujajo v ČSR pravo veselost.

Daladier in Bonnet v Londonu

V London sta odpotovala ministrski predsednik Daladier in zunanji minister Bonnet, na posvete z angleško vlado.

Dne 18. t. m. sta se ministra vrnila. Daladier je izjavil novinarjem, da upa na mirno poravnavo spora.

Brez češkoslovaške se ne more sklepati o češkoslovaški

Češkoslovaški poslaniški v tujih državah so sprejeli nalog svoje vlade, da obveste vlade, pri katerih so akreditirani, da praška vlada odklanja odgovornost za vsakršne ukrepe, ki bi jih napravili brez vprašanja, sodelovanja in pristanka ČSR.

Nemčija formira „legije“

Nemški radio poroča, da je v Nemčiji formirana legija 40.000 prostovoljcev henleinovcev za boj proti ČSR.

Socialisti branijo narod

Najlepši primer nemška socialna demokracija v ČSR.

Pri krkonoških Nemcih se je znova pokazala in se vsak dan potrjuje stara resnica, da so socialisti edini iskreni branitelji narodovih, ljudskih, državljanskih pravic. Avstrija je bila, dokler je bila socialna demokracija. Ko so prišli Dollfuss, Sušnik in tovariši, je šla Avstrija.

Ko se je med krkonoškimi Nemci razmahnilo henleinovsko gibanje, henleinovski teror, so smatrali sudetski krščanski socialisti za svojo prvo dolžnost, da dezertirajo, da sami likvidirajo svojo stranko, da se poklonijo Henleinu v neumni in bojazljivi domnevi, da si bodo s tem preskrbeli »lepo ravnanje« v slučaju njegove zmage, ki so jo v svoji strahopetnosti videli tik pred seboj. — Rekli so mu, da prinašajo s seboj v njegovo stranko »svoja katoliška srca«. — Henlein se je seveda nasmehnil temu poklonu in darilu češ: zdaj sem jaz vaš voditelj in sledili boste mojemu bogu. In za njimi so se uklonile vse sudetske meščanske skupine.

Vztrajala pa je socialna demokracija,

vztrajali so socialistični delavci, čeprav so jim sudetski patroni obetali odpuste, brezposelnost, bedo, pogin. Podivjane tolpe sudetskih nacionalistov so v teh dneh napadle češke organe in nemške delavke, socialdemokratične zaupnike, domove in organizacije. In socialisti niso klonili.

In danes že spoznava nemški narod v Krkonoših, kdo je vztrajal v obrambi njegovih državljanskih pravic pred sužnostjo, ki jim jo je veleizdajalsko pripravljaval pobegli Henlein. Časopisna poročila vam povedo, kako prestopajo zdaj v nemško social-demokratično stranko nacionalne organizacije, ki so do nedavnega sledile Henleinu. Ljudje spoznavajo, da je socialna demokracija njihova braniteljica.

V temu je eno poročstvo več, da se bo krkonoško vprašanje pravilno rešilo v okviru Češkoslovaške republike, ki tudi Nemcem daje večje pravice, kakor jih imajo člani njihove narodnosti v soseščini.

Umirjene fronte na Španskem

Poročila iz Španije povedo, da razen letalskih napadov nacistov na neutrije- na španska mesta in artiljerijskih dvo-

bojev na raznih frontnih predelih ni bi- lo večjih dogodkov.

„Italija si je svoje mesto že izbrala“

je rekel Mussolini v Trstu.

V nedeljo, dne 18. t. m. se je mudil v Trstu Mussolini in je imel nagovor na Tržačane. Povedal je, da je Italija za plebiscit v CSR in to za vse narodnosti, ki bi ga zahtevale in ki so bile prisilno vključene v ono državo. — Ako pa ne pride do mirne rešitve spora okoli Češkoslovaške in bi se za ali proti Pragi razporedil ves svet, tedaj naj vsi vedo, da si je Italija svoje mesto

že izbrala.

Mussolini glede CSR ni povedal ničesar novega; ako gre za CSR, je Mussolini za plebiscit.

Manifestacije se je udeležila tudi abesinska delegacija, ki je navdušeno ploskala.

Ob tridesetletnici krvavih septemberskih dogodkov v Ljubljani

Dne 20. t. m. poteče 30 let, ko so avstrijske oblasti poslale nad slovenske demonstrante v Ljubljani oboroženo soldatesko in sta padla zadeta od kroge- Rudolph Lunder in Ivan Adamič.

Ljubljanske demonstracije so bile od- mev ptujskih dogodkov, kjer je nahujs- skana nemška nacistična masa par dni poprej s kamenjem napadla Slovence, ki so se zbrali na skupščino narodno

obrambne družbe Ciril-Metodove družbe v Ptuj.

Padli Lunder je bil član razredne or- ganizacije grafičarjev, kar se je pa po- tem večkrat namenoma prezrlo, ker se je pač smatralo, da so delavci nekak- šen breznarodni, če ne protinardni element, ki mu ne gre priznavati kak- šnih žrtev za narodno svobodo.

Doma in po svetu

Ali vas kaj boli srce? »Koroški Slovenec« piše, da so na slovenskem ozemlju rajhofske Koroške ustanovili že 60 nemških otroških vrtcev in pravi, da se to ne strinja z narodno-socialističnimi načeli.

Groboskrunstvo »Slovenski dom« piše, da so neznani storilci polili z ben- cinom vence na še svežem grobu umrlega ko- roškega župnika Poljanca, ki je bil kakor zna- no zastrupljen, in jih zažgali.

Za izboljšanje mednarodnega železniškega prometa. V Splitu se vrši mednarodna železni- ška konferenca, ki se bavi z vprašanjem iz- boljšanja mednarodnega železniškega pro- meta.

Samostojna demokratska stranka je na Hrvaškem priredila mnogo spominskih sveča- nosti ob priliki druge obletnice smrti dr. Sve- tozarja Pribečevića.

Tečaj nemških kliničnih čekov pada na borzi. Ker imajo naši izvozniki še mnogo ter- jati od Nemčije v markah, bi vsled padca te- čaja lahko mnogo izgubili. Intervenirala je Narodna banka, da se ohrani tečaj na bazi ena marke 14 dinarjev.

Načrt za moderno cesto Zagreb—Ljubljana je baje že dogotovljen. Kdaj bodo začeli gra- diti to cesto pa še ni znano.

Konferenca gospodarskih zbornic se je vršila minuli petek v Beogradu.

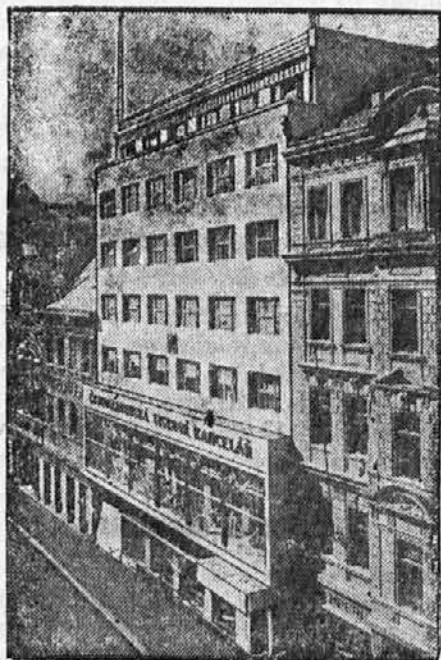
Šest mrtvih in 20 težko ranjenih je zahte- vala železniška nesreča na križišču pri Ovčar Banji, kjer je beograjski brzovlak zapeljal v mešani vlak.

V Prekmurju razsaja griža; vse bolnice so že prenapolnjene, zato so nekaj bolnikov mo- rali odpreniti v bolnico v Čakovce.

Za 50 p zvišana poština. Ta teden je zvišana poština za 50 p za pisma in dopisnice v prid Rdečemu križu.

Preganjanje Čehov na Dunaju. Dunajska po- licija je aretirala 15 uglednih Čehov. Med are- tiranimi sta tudi urednik bivšega socialistič- nega dnevnika in urednika »Videnskega de- nika«. 11 aretiranih Čehov so pridržali v za- poru, 4 pa so bili po zaslišanju zopet izpuščeni.

Bolgarski kralj Boris se je na povratku iz Londona ustavil tudi v Parizu, kjer je bil gost predsednika republike Lebruna.

Palača Češkoslovaškega tiskovnega urada v Pragi

Kako mislijo o nas Čehoslovaki?

Razgovor z urednikom zunanje političnega dela »Prava Lidu«, s. Janom Vaněkom

Številna delegacija češkoslovaških so- drugov je prispela na I. del. zlet v Beo- gradu, ki se je vršil 10. in 11. septembra t. l. Urednik zunanje političnega dela »Prava Lidu«, s. Jan Vaněk se je na potu nazajgrede ustavil za par dni v Mariboru. Porabili smo to priliko in smo se z njim razgovarjali zlasti o nasled- njih zadevah:

Kako se Vam je dopadlo na prireditvah I. del. zleta v Beogradu?

»Simpatični sprejem, ki smo ga bili deležni v Beogradu in prirčne ovacije Češkoslovaški in njeni demokraciji, katerim smo bili priča, so prekašale vse, kar smo mogli pričakovati. Do- ma v CSR smo vedno čuli, da je jugoslovansko ljudstvo brez razlike na strani Češkoslo- vaške, toda odkar smo zadnje čase imeli pri- liko opazovati gotove politične izpremembe, se nas je polastil dvom, ako niso te izpre- membe vplivale tudi na ljudstvo in povzročile pri njem političnega preokreta. Toda ugotovili smo manifestacije jugoslovanskega delavstva in so nam to dokazale, da imamo v Vaši državi resnične prijatelje. V tem smislu bomo infor- mirali naše delavstvo in vso češkoslovaško javnost.

Kako gledate na delavsko socialistično giba- nje v Jugoslaviji?

Češkoslovaška delegacija, ki se je udeležila manifestacije proslave v Beogradu, ki je vi- dela kaj zmora delavstvo v Jugoslaviji v naj- težjih prilikah, je prepričana, da pridobiva so- cialistična miselnost med delavstvom vedno več tal in da vrši jugoslovansko delavsko veliko delo za državo s tem, da širi prosveto med množicami delovnega ljudstva.

Kakšen je položaj v Češkoslovaški?

»Mogoče bi postavili vprašanje tako-le: ali bo vojska ali je ne bo? Ako bi bilo to odvisno samo od Češkoslovaške, potem ste lahko pre- pričani, da bi bil mir ohranjen za vedno. Mi nočemo vojne. Mi hočemo delati in želimo, da nas drugi puste v miru. Mi, t. j. Češkoslova- ška, smo doprinesli že mnogo žrtev za evrop- ski mir, o čemer ve ves svet. Toda nihče ne sme zahtevati, da naj žrtvuje samo Češko- slovaška. Mi smo našo miroljubnost že doka- zali. Ako pa kdo misli, da bi mogli dati še več koncesij ali celo pristati na plebiscit, je v silni zmoti. Mi hočemo živeti svobodno in pustimo tudi drugim narodnostim v republiki, da uživa- jo gospodarsko, kulturno in politično svo- bodo. Ako pa se kdo pripravlja, da bi nas na- padel, potem se bomo branili, da ohranimo našo svobodo in republiko. Mi nočemo vojne, nočemo pa tudi ne izvršiti plitkega samo- mora. Nikdar nismo hoteli dati posrednega ali neposrednega povoda za evropsko vojno. To velja še vedno. Mi hočemo doprinesiti vse, kar je v naši moči, da ohranimo evropski mir, toda naša državna neodvisnost mora ostati neokrnjena. Češkoslovaški problem ni več problem, ki se tiče samo Češkoslovaške, am- pak je evropski problem, problem bodočega političnega razvoja v Evropi. S tega vidika mora Evropa posmatrati ta problem.«

Kaj pa mislite o sodelovanju med češkoslo- vaškim in jugoslovanskim delavstvom?

»Je velika razlika med češkoslovaškim in jugoslovanskim delavstvom, ker so tako go- spodarske kot tudi politične prilike v obeh državah popolnoma različne. Kljub temu pa je

Avstrijske novice

Od letošnje spomladi dalje imajo vlaki av- strijskih železnic, zlasti vlaki, ki vozijo proti meji, redno velike zamude. V kolikor je avstrijska interna stvar, nas to ne briga. Ne more nam pa biti prav, da so te zamude, ker so železnice po voznihih redih med seboj pove- zane, povzročale in še povzročajo tudi na jugoslovanskih železnicah stalne zamude. Kot vzrok zamudam na bivših avstrijskih železni- cah navažajo dolgotrajno carinsko in policijsko proceduro pri prehodu čez mejo. Nadalje je bilo v Avstriji odpuščeno veliko število sta- rejših strokovno dobro izvežbanih železničar- jev, ki so bili nadomeščeni z mlajšimi, politi- čno zanesljivejšimi, toda strokovno neizkuš- nimi močmi.

Dunaj je bil od nekdaj muzikalično mesto. Dunajski valček in sploh lahka glasba sta znana po vsem svetu. Ob »anšlusu« je bilo v Avstriji nad 40.000 godbenikov, ki so se pre- življali z godbo v raznih gledališčih, zabavi- ščih in kavarnah. Po »anšlusu« pa so se raz- mere precej izpremenile. Več gledališč so zaprli, vesela glasba po zabaviščih in kavar- nah je precej utihnila.

Mnogo jih je ostalo brez posla in so zapadli v veliko bedo. Švi- carski listi sedaj poročajo, da so oblastva sklenila, naj se zopet odpro gledališča in se uvede godba v kavarne, da bodo brezposelni godbeniki prišli do zaslužka.

Tiskovni sklad

Trbovlje: Lukač Franc din 8, Arh Jakob 4, Leber Alojz 6, Žagar Alojz 4, Oblak Alojz 4, Božić Marija 2, Brinar Karl 2, Železnik Alojz 2, Zdove Alojzija 2, Veber Matevž 2, Veber Miel 2, Ramšak Anton 2, Arlič Karl 2, Kamnikar Ivan 2, Vrt Anton 2, Potokar Slavko 2, N. N. 4, Potisk Cyril Fr. 3, Vodenšek Matija 2, Zaren Anton Ivan 2, Učakar Ludovik 1, Prašnikar Pepca 1, Lesičar Pepca 2, Prelesnik Karl 2, Stopinšek Jakob 2, Podlesnik Franc 2, Sluga Avgust 2, Sirk Franc 2, Ocvirk Rudolf 1, Žirov- nik Mirko 4, Bostič Viki 1, Froj Gregor 2, Pi- pan Rudolf Pold 4, Kepa Franc 2, Klaužar Fr. Jožefa 2, Skobe Anton 1, Perme Ivan 2, Goltez Ivan 2, Pajer Stanko 2. Skupaj din 96. Iskrena hvala! Posnemajte!

trajno sodelovanje naše stranke in jugoslo- vanskih socialistov od velike koristi. Če- škoslovaško delavstvo mora poznati položaj delavstva v Jugoslaviji in pogoje pod kateri- mi vi delate. Potrebno nam je kulturno in splošno približanje, zlasti v sedanjem času. Nikakor ne sme ostati samo pri lepih besedah, ampak morajo besedam slediti tudi dejanja. Upamo, da je bil v Beogradu storjen dober začetek in sem prepričan, da bomo po tel- poti nadaljevali, dokler ne bomo, naša stranka in vi jugoslovanski socialisti, stvorili resnično češkoslovaško-jugoslovansko zvezo, za katero so dani vsi predpogoji.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

»OGENJ«
MARIBOR

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.—. Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

„Ogenj“, Maribor, Koroščeva ulica 8

Poletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

58

— No, vendar ste se zdramili, — je z zadovolj- nim glasom rekel Ljadov. — Hodijo in stojijo po kotih in ničesar ne napravijo.

— Pojdiva domov! — me je tiho pozval Jegor. Na dvorišču je Skornjakov s svojim debelim glasom preklinjal mater najemnika svojega mlina, — konji so poslušali preklinjanje in so predli z uhli in se prestopali z ene noge na drugo. Čokati, ko- drasti najemnik je stresal glavo in se mirno opravičeval:

— Da sem vzdrževal tajno krčmo, — saj za to so vsi vedeli in tudi tebi je bilo znano, — zato si mi tudi najemnino za sto rubljev zvišal...

— Jaz? Zvišal? — je kričal Skornjakov in to- potal z nogama.

Pri dvoriščnih vratih je stal občinski stražar, s palico dregal v zemljo in spraševal vsakega, ki je šel mimo:

— Ste kaj videli hlapca Mihajla?

— Vraga boste našli, pa ne Mihajla! — je smeje se zagodel Jegor. — Veš kako je s to rečjo? Pri- tekkel sem med prvimi sem, pogledal vse to in kar

dušiti me je začelo, težko mi je postalo pri srcu. Šel sem ven na dvorišče — naenkrat slišim... nekdo stoče! Šel sem bližje in vidim — ob vozu sloni člo- vek, glava mu je omotana s cunj — bil je Mihajlo! Že poprej sem se parkrat z njim razgovarjal in zdelo se mi je, da človek ni neumen. Glej, Dosjekin, je rekel, zdaj sem tudi jaz propadel, veš, bratec moj, je rekel, jaz sem begunec, ušel sem od vojakov, potnega lista nimam! In pameti tudi nimaš dosti, sem mu rekel! Napotil sem ga v Črni log, tam naj- brž zdaj sedi in me čaka. Odvedel ga bom k našemu gozdarju, pozneje ga bomo pa že kam skrili.

Gledal sem ga — niti lasje se mu niso zmešali, jaz pa sem bil do smrti utrujen, pred očmi se mi je delala megla, srce mi je silno bilo in dušil me je mastni, sladkobni vonj človeške krvi.

— Deklica se je pa skoraj gotovo prehladila! — je zamišljeno nadaljeval in si zvijal cigareto. — Bosa je bežala v tem mrazu! Smili se mi, — kakor gola ptička iz razdrtega gnezda!

— Kako uspevaš ti vse to opazovati? In si za- pomniti? — sem se iskreno čudil.

Molčal je in trdo meril korake.

Svitlo se je že, po drevju se je že razpozna- valo sivkasto, tenko ivje, na Jegorjevem obrazu pa — tenak smehlaj.

— Mar ne vidiš, — je rekel in sklonil glavo, — da jaz res ljubim ljudi, častna beseda! Na videz se zdim surov in ne vem kak še, a v resnici se mi

vsi smilijo! Vzemiva na primer nocojšnji slučaj; oba sta bila tako močna, zdrava, krepkih, lepo raščenihi teles, — mar ti jih ne bo žal? Če bi mogel vdihniti tem telesom novo dušo, koliko dobrega bi mogla storiti v življenju! Samo pomisli: tat — korenjak, potepuh — korenjak, stražnik, vlačuga in vsi ti protidružabni ljudje, da se tako izrazim, — so veči- noma sami korenjaki. A ljudje, na katerih družba sloni — priprosti kmetiči, priprosta seljanka, pohlevni sužnji zemlje, — so večinoma kilavci, bolehlmi, izga- rani, pogreznjeni v siromaštvo in si nikdar ne upajo dvigniti glasu v svojo korist — ni res tako?

— Skoraj vedno je tako! — sem soglašal.

— Da! Tudi pri našem delu... le fantje in možje, ki so po duhu in telesu močnejši, — prihajajo k nam, kilavcev in slabčev ni med nami. To bi po- menilo, da se bliža današnji vasi konec! Močnemu je v njej — pretesno, slabič pa z njim — ne more iti vstrie! Prihaja čas, ko se bo vas neizbežno raz- klala na dvoje in z nobenimi vrvmi in verigami je ne bo mogoče več povezati! Ne! Prišel je konec!

Tiho se je smejal. Jutranji mraz mu je naščipal v lica rdečico in fantove oči so se jasno iskrale.

Iz grmovja je pokukal proti nama človek.

— Tukaj je! — je rekel Jegor in tiho zaklical:

— Ej!

Človek se je pritajeno odzval.

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Zopet redukcija pri podjetju Dukič.

Podjetje Dukič v Trbovljah, ki je zaposlovalo zadnji čas nad 400 delavcev je s 15. septembrom odpustilo 115 delavcev. Kot vzrok redukcije navaja podjetje, da so slabi premogi izčrpani in vsled tega ne more reducirance dalje zaposlovati. Omenja celo, da obstoja nevarnost, da se bodo morale redukcije še nadaljevati.

Kakor hitro se je zaznalo za to občutno redukcijo, sta se takoj podala načelnik II. skupine s. Pliberšek in s. Murn k podjetju z zahtevo, da se vsled nepotrebnosti nadalje zaposluje. Podjetje je izjavilo, da bo upoštevalo zahteve delavstva, vendar ni konkretno ustreglo.

Glede navedenih redukcij se je tudi interveniralo na Rudarskem glavarstvu in se bo v teku tedna tudi na TPD v Ljubljani.

Tako obsežne redukcije pomenijo katastrofo po komaj prestani krizi, ki je zapustila v Trbovljah socialne razvaline.

Otrokom stavkujočih delavcev v kamnolomih na Pohorju je darovala ZRJ v Trbovljah 300 d. Delavci, ki hočejo prispevati za te otroke, naj se javijo pri poverjeniku »Delavske Politike« odnoso pri blaginju podružnice s. Avgustu Tratiniku ter mu izročijo prispevek. Upamo, da se bodo odzvali in pomagali otrokom naših sodrugov na Pohorju, ki se borijo proti izkoriščanju in za boljši kos kruha.

HRASTNIK

Steklarna krši kolektivno pogodbo pa tudi obrtni zakon. Če pa obrtni zaupniki intervirajo zaradi te kršitve, pa g. nimajo nikoli časa za take razgovore. Včasih izgleda, kot da bi se hotel kdo delavcem rogati. Delavstvo se kaznuje kar s 250 din in še več in to tudi, ako niso zakrivil ničesar. Vsled tega postopanja podjetja je delavstvo razburjeno. Če se bo kdo v taki razburjenosti izpozabil, povemo že danes, da naj se krivde ne valj na delavce!

Protituberkulozna liga je poslala med poštami štiri otroke na zdravljenje na morje. Ob povratku so se otroci počutili zdrave in je vsak izmed njih pridobil na teži po 3 kg. PTL je podarila tudi znesek 2500 din bolnim hrastnikom, ki so bili res potrebni pomoči in to sedem po 300 do 400 din. Znesek, ki ga je liga izplačala je bil nabran pri dobrotnikih! Večji znesek pa nam je poslala v ta namen zveza PTL v Ljubljani, za kar se ji na tem mestu zahvaljujemo. Liga je tudi sprejela v neki poravnalni zadevi 200 din.

JESENICE

Moka in kruh vendarle cenejša. Pri vseh tegobah, ki jih jesenski čas prinaša vsaki gospodinjstvi s seboj, je vendarle zasijal žarek zboljšanja: moka, ki je bila skozi pol leta tako neparavno in neznansko draga, ki je prizadela zaradi svoje cene marsikatero težko uro našim delavskim gospodinjstvom — med tem ko so se žitni spekulanti najbrž vse počitnice na račun imeli in živeli kakor baroni — se je vendarle pred kakimi tremi tedni pocenila in stane zdaj »00« po tukajšnjem revidirju 3,50 din, kar je dejansko poceni, če računamo, da je cena dobre moke na debelo po 3,05—3,15 din pri vagonem odjemu. Polagoma, vendarle zelo počasi je pricapljal za moko tudi kruh in zdaj pečejo spet hlebe s polno težo, ki so jo peki ob draženju moke tedaj za tednom zmanjševali in utesnjevali. Pri dragini masti, jajc, mesa, drv itd. sta vendarle moka in kruh delno tolažilo, ker sta se vrnila tja, kjer sta bila. Pripominjamo pa, da kljub temu nista še nič cenejša, nego rajši dražja kakor sta bila pred nekaj leti.

Sportni uspehi in neuspehi SK Kovinarja. Ob sportnem dnevu 27. in 28. avgusta je dosegel SK Kovinar sledeče uspehe oz. rezultate: v soboto se je vršila tekma med starima rivaloma, SK Kovinarjem in SK Bratstvom, ki je končala z 2:1 za Kovinarja. Bratstvo je želelo popraviti poraz 4:0 na svoj sportni dan, poskrbelo je tudi, da je neki zelo dober igralec SK Kovinarja na prav nesporten način prestopil k njemu, pa revanža vendarle ni uspela. V nedeljo dopoldne se je vršila tekma rez. Kovinarja s SK Radovljico I., ki je končala 4:1 v prid SK Radovljice, ki je tako zasluženo zmagała, da si je bilo opaziti v vrstah rez. Kovinarja nekaj dobrih moči. Tekmo med mladino Kovinarja in Bratstva so odločili slednji v svojo korist s 3:0. Glavna tekma s SK Celjem je pa bila neodločena 1:1, kar je za Kovinarja velik uspeh. Že dolgo niso Kovinarji tako lepo in borbeno igrali kakor so to pot in in kakor to žal v zadnjem času niso več ponovili. Zatem se je začelo prvenstveno tekmovanje I. razreda. Tu Kovinar kot novinec in v prvih dveh tekmah ni prav nič opravičil svojega slovesa. Tako ga je 4. t. m. premagala v Ljubljani SK Reka kar s 6:0, 11. t. m. pa je podlegel SK Jadranu na Jesenicah s 4:0. Trenotno se nahaja SK Kovinar na zadnjem mestu I. razreda brez točke in brez častnega gola z 10:0 v svojo škodo. Tako ne sme iti več dalje. Potrebna bo najsilnejši trening in potrebna bo volja. Po prvem nasprotnem zadetku vendar ni treba obupati. Saj se v vsaki borbi menjajo uspehi in neuspehi, in zmaga vedno oni, ki vzdrži do konca. Za mladino, ki se zbira okrog SK Kovinarja, najbosta dva poraza draga šola, ki naj jim dopove, da se nasprotnika nikdar ne sme podcenjevati ter da je treba vsako borbo vzdržati do konca. Potem uspeh gotovo ne bo izostal.

LJUBLJANA

Propad naše industrije

K prodaji tovarne »Indus« v Ljubljani.

Pred meseci so ustavile obrat »Strojne tovarne in livarne« v Ljubljani. S kako ravno-pušnostjo je vzela naša javnost to dejstvo na znanje, smo že opetovano pisali. Nikoli pa ne bomo mogli zadosti opisati škode, ki je s tem nastala, ne samo za ljubljansko ljudstvo, temveč za vso Slovenijo. Kajti v tej tovarni se je skoro edino izučil kader kovinarskih profesionalistov in to ne slab kader, saj so sloveli naši kovinarski profesionalisti — livarji, strugarji, strojni ključavničarji itd., daleč naokrog in so jih povsod radi sprejemali v delo. Kaj znači to za nas Slovence, s tolikim vsakoletnim porastkom naraščanja, ki ga doma ne moremo zaposliti, ve vsak človek, ki je opazoval s kakimi mukami se bore naši izseljenci v tujini, kjer morajo prijeti za najslabše delo, kramp in lopato. Po drugi strani bi se pa, kot profesionalisti, lahko uveljavili zlasti na jugu naše države, kjer je potreba po dobrih profesionalistih še vedno velika.

Po tragediji, ki smo jo zgoraj opisali, se je te dni zgodila še zopet nova. Kakor so nas delavci tovarne »Indus« informirali, je bila ta tovarna, ki je bila last ljubljanske »Mestne hranilnice«, prodana gospodu Adolfu Mergenthalerju, ki ima že eno usnjarsko tovarno v Mostah.

Procedura v takem slučaju je ... sila enostavna. Delavcem, ki so po dvaset, trideset in celo štirideset let garali v tovarni, je bila dana štirinajstredna odpoved, kajti mrtev inventar je prodan, za živega, ki je ustvarjen po božji podobi, se pa ni treba nikomur brigati.

Med delavce je udarila ta novica, ko strela z jasnega neba in ko so se zaprepasčeni zbrali pred ravnateljevo pisarno, se ta niti med nje ni upal, kaj še, da bi delavcem obrazložil položaj in jim dal vsaj nekaj nasvetov, kako

Študijska ekskurzija strojnikov in kurjačev v Ljubljani. Društvo strojnikov in kurjačev, sekcija Ljubljana, priredi v nedeljo, dne 25. septembra, ob pol 10. dopoldan poučno ekskurzijo v Trbovlje, kjer si ogleda novo ustanovljeno električno centralo. Ekskurzija je v zvezi z višjim strojniškim tečajem, ki se vrši v Ljubljani. Društvo vabi k tej ekskurziji uredi-ležence tečaja kakor tudi druge strojnike in kurjače. Obenem javljamo vsem tečajnikom

naj se izvijajo iz težkega položaja. Šele na pritisk zaupnikov, naj vendar pove, kaj bo sedaj z delavstvom, ki je odpuščen, se mu je izvila »rešilna napoved«: »Za vas bo poskrbel Socialni urad.«

Tako torej, sedaj, ko je nezmožnost tovarniškega vodstva, prignala tovarno v krah, sedaj naj stopi namesto gospodarskega strokovnjaka Socialni urad, ki bo delil miloščino ljudem, ki bi radi delali in dobro delali, ne samo za svojo blaginjo, temveč tudi v korist vsega narodnega gospodarstva.

Človek, ki ima kaj soli v glavi in opazuje propadanje našega narodnega gospodarstva, bi moral kričati od ogorčenja. Kamorkoli pogledaš v naše gospodarske ustanove, povsod isti duh nesposobnosti. Ljudje, malenkostnih pogledov na svet, zakačeni v svoji pisarni, delajo službo s svojimi sedali, glave pa imajo le zato, da nosijo na njih ali skrbno počesano frizuro ali pa spolirano plešo. Kako naj v ta sedala prodre najprimitivnejši nauk o organizaciji gospodarstva, o smotreni nakupni in prodajni politiki in o vseh vprašanjih, ki dajejo gospodarstvu obstanek in razvoj?

Imamo ustanove, med prvimi Mestno hranilnico Ljubljansko, ki je zbrala za naše razmere, razmeroma mnogo kapitala. Imamo koncem koncev Banovinsko hranilnico, imamo tu socialne ustanove, kakor n. pr. Pokojniški zavod za nameščence, ki so zbrale ogromne, direktno ogromne socialne fondе, ki bi s primernim, če se tako opreznim posegom v gospodarstvo, lahko pospešile njegov napredek in procvit.

Kie so gospodarski strokovnjaki, ki bi izdelali načrt in posegli z energino roko v ta labirint optekajočega tavanja in postavili vse na svoje mesto?

in interesantom, da se prične tretji višji strojniški tečaj pričetkom oktobra meseca. Vpis za ta tečaj je priglasiati v društveni pisarni Zveze strojnikov in kurjačev, sekcija Ljubljana, delavska zbornica, I. nadstropje. Tečajnike sprejema sekcija do dne 1. oktobra t. l. Poznejše prijavitelce ne bo mogoče sprejemati. — Društvo strojnikov in kurjačev, sekcija Ljubljana.

MARIBOR

Ali poveste imena ali pa lažete! »Slovenec« je že nekajkrat pisal, da je nek socialistični general prijavil nameščence, ki se mu je pritožil zaradi postopanja v tovarni za poslenih inozemcev, tovarnarju. Nadalje je očitati tudi, da so socialistični generali dobili cele bale platna. Ko smo zadnjič pozvali gospodo okoli »Slovenca« da naj pove imena, nam v št. 215 njihovega glasila odgovarja, da naj jih povemo mi. Gospodje vedo, da mora tisti, ki kaj trdi, trditev dokazati. Zato še enkrat: ali poveste imena ali pa lažete!

Torej bomo dobili vendarle pomožno oddajno postajo. Za to pereče vprašanje se je sedaj zavzel celo »Slovenec«, ki je končno tudi prišel do zaključka, da ni baš v interesu obmejnih krajev, da je domala vsa pokrajina bivše Stajerske navezana na sprejemanje bližnjih oddajnih postaj tujih držav. Celotno to je že uvidel, da so programi teh tujih oddajnih postaj tendenčni in za nas škodljivi. Pozabil pa je povedati, da priobčuje »Slovenec« dan za dnem prav tako tendenčna poročila tujih, nam sovražnih agencij, ki se prav nič ne razlikujejo od tendenčnih programov radio-oddajnih postaj. Kljub temu smo mu hvaležni, ker smo prepričani, da se sedaj, ko je dvignil svoj glas, merodajni ne bodo mogli več upirati izvedbi tega perečega predloga in pričakujemo le še dejanje.

Slinavka ponehava. Ker se ni pojavil od 1. septembra noben nov slučaj slinavke in parkljevke v mestu Mariboru, so zopet dovoljeni seneni sejmi, toda živali v mestni klavnici se morajo še vedno sproti poklati in speharjem ostane dostop v mestno klavnico še nadalje prepovedan.

Nov zvon dobe frančiškani. Tehtal bo 6000 kilogramov in bo največji v Mariboru. V magdalenskem predmestju pa grade novo cerkev. Vse to se dela s prostovoljnimi prispevki vernikov.

V rafineriji Motoroil je pretekli petek, dne 16. t. m. eksplodiral kotel v katerem so predelovali nafto. Izbruhnil je požar, ki so ga zadušili. Sreča je, da se ni nihče ponesrečil in pa, da se niso vžgale ogromne zaloge benzina. Pogorela pa je stavba, v kateri je rafinerija nameščena.

Vlak povozil neznanca. Pred postajo Slivnica je v soboto popoldanski osebni vlak iz Ljubljane povozil neznanca, ki se je prstovoljno vrغل pod kolesa. Nesrečnik je obležal hudo razmesarjen na mestu mrtev.

Nesreča konjiškega vlaka. V soboto popoldan je vozil konjiški mešanec proti Poličanom tudi dva vagona desk. Pri Ločah pa je eden izmed obeh vagonov iztiril in potegnil še drugega za seboj. K sreči se je spoj med tovarnima vagonoma in osebnimi vozovi pri padcu pretrgal, sicer bi se najbrž prevrnil tudi še kakšen osebni voz in bi se bila lahko zgodila precejšnja nesreča.

V ogledalu

Uradno podiranje cerkev ni noben sovražni korak. Ta je pa čisto boljševiška! Cerkev podirati ni noben cerkvi sovražni akt? Ne! Torej ste tudi vi tega mnenja? To je nezaslišano, vi boljševiki, vi! — A, le počasi! To sem bral v št. 215 »Slovenca« pod naslovom »Resnica o pravoslavni cerkvi na Poljskem«. Na Poljskem preganjajo pravoslavno cerkev, »Slovenec« pa osvaja mnenje poljskega tiskovnega urada in pravi: »Da je zdaj vlada uradno podrla 127 pravoslavnih cerkev in kapel, ni to noben sovražni, proti pravoslavju naperjen korak vlade. — Pozive na pomoč sv. sinoda pravoslavni škofov je narekovalo protipoljsko mišljenje in njih razglas nalašč zamoči resnične vzroke vladne odredbe« (da je zmanjkalo vernikov). — Doslej smo mislili, da samo na Rusovskem podirajo pravoslavne cerkve. Vsaj »Slovenec« je tako pisal in klical ves krščanski svet na pomoč pravoslavju. Sedaj pa izvedemo, da podirajo cerkve tudi na Poljskem in kakor v »Slovencu« čitamo, popolnoma upravičeno. Sedaj pa človek res ne ve: ali je prav, da se cerkve podirajo ali ni prav. — Pa to prepuščamo »Slovenčevim« bralcem. Mi smo veseli, da se tudi za podiranje cerkva pod gotovimi pogoji dobi »Slovenčeva« odveza.

»Slovenec« o češkoslovaški. V četrtek, dne 15. septembra je prinesel »Slovenec« to-le poročilo: »CSR ob obletnici Masarykove smrti. V vladi dve struji: zmerna in radikalna. ... Po Hitlerjevem govoru v ponedeljek, dne 12. t. m. zvečer, je zavladalo po svetu dokaj ugodno razpoloženje ...«

Stališče naše vlade je izraženo v »Samoupravi«, ki ugotavlja, da pri nas vlada med ljudstvom popolnoma mirno razpoloženje, da nihče pri nas ne misli na vojno in da je vse ljudstvo Jugoslavije veselo, da ima vlado, ki dela na gospodarskem napredku države ter je znala zagotoviti na naših mejah popoln mir. Maloštevilni vojni hujskači od skrajne levice pa so pri nas hvala Bogu brez vsakega pomena in vpliva na miroljubno jugoslovansko ljudstvo. Nato sledi zobet z debelim tiskom poročilo iz Budimpešte: »Neednost v praški vladi. Dopisniki madžarskih listov poročajo iz Prage, da sta se v vladi stvorila dva bloka, ki zagovarjata vsak svoje stališče o postopanju s su-detskimi strankami. Zastopniki agrarne stranke zagovarjajo stališče, da vlada po Hitlerjevem govoru Nemčije ne sme izživati, dočim zastopajo drugi ministri stališče, da se ne sme prav nič popuščati. ...«

Nobena vera nima privilegija, da bi trajno zadoščala človeštvu, v kulturi napredujočemu in za vsako pride čas, ko stopi v nasprotje s kulturnimi zahtevami človeštva, ker je vera le začasen produkt določne kulturne dobe. Avgust Bebel.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Ko je delavec dal svoje zdravje ... Pri TPD je bil zaposlen kot strojnik Smodič Emil celih 20 let. Ker pa nekomu najbrž ni bil po volji, je bil dodeljen v jamo za tesarja. Pri tem delu se je ponesrečil in dobiva sedaj rento okrog 400 din mesečno. Ima pet otrok. Kako naj živi v tej dragini sedemčlanska družina z rento 400 din? Zato je mož prosil pri TPD, da bi mu dali kakšno lažje delo. Taka prošnja moža, ki je dal svoje zdravje za družbo, je gotovo upravičena. Da mož ni bil lenuh, je razvidno iz tega, da ga je obdržala TPD v službi polnih 20 let. TPD ima stalno zaposlenih po nekaj dninarjev in bi za tako delo tudi lahko porabila ponesrečenca. Toda najbrž je mož slabo zapisan, ker ni bil vajen vsega mirno prežeti. Zato zanj ni dela. Pa ne samo, da ni dela in jela zanj ni za družino, ga je TPD tudi še deložirala. Dva dni je stala sedemčlanska družina na prostem, z razpetim dežnikom, dočim je na pohištvo lil dež. To se je zgodilo invalidu TPD v času, ko ima družba v svojih hišah prostor za privatne stanovalce. Delavci, rudarji, pazite na svoje zdravje, da se vam v zahvalo ne bo tako godilo, kot ponesrečenemu Smodiču in njegovi družini. Generalnemu ravnateljstvu TPD v Ljubljani pa sporočamo to javno v vednost.

Rudarji, pazite sami, ako ne pazi družba! Dne 15. septembra se je v našem premogovniku podšla zemlja v rovu. Pet rudarjev je bilo v hipu odrezanih od izhoda. Le srečnemu naključju je pripisati, da ni nikogar izmed njih zasulo in da je pomoč prišla pravočasno, predno jim je zmanjkalo zraka. Vzrok? V rovu so popustili oporniki, ker so bili prepreli, pa jih niso pravočasno zamenjali. V Franciji imajo uvedeno zakonito kontrolo rudniških naprav po rudarskih zaupnikih. Ti zaupniki imajo pravico, da na licu mesta odrede popravila, ako smatrajo to za potrebno. Za malomarnost pa lahko tudi kaznujejo paznika in celo inženjerja, ki nadzoruje dotični del obrata. Tega pri nas manjka. Seveda bo »Slovenec« ugovarjal, kajti »Blumova socialna zakonodaja je spravila Francijo na rob propada«.

Širite naš list!

Poljska v volilnem boju

Nazaj k demokraciji!

Na Poljskem imajo močno opozicijsko gibanje. Tudi režim ni enoten. Gre za zunanjo politiko in pa za zahtevo opozicijskih strank, da se izda nov volilni red. Sejm je bil razpuščen in 16. t. m. je izšel oklic volitev, ki bodo v sejm 6., v senat pa 13. novembra.

Vlada je razpisala volitve po starem volilnem redu, kar priča, da vlada ni razpisala novih volitev, da ustreže opoziciji, ampak, da utrdi svoj režim.

Skušali so prevariti opozicijo z neko »nacionalno unijo«, kateri se pa opozicija socialnih demokratov, Witoševih kmetov, Korfantiyevih socialcev in nacionalnih demokratov ni hotela pridružiti, čeprav tudi med opozicijo ni povezanosti. Vsaka stranka opozicije ho- di svojo ideološko in taktično pot.

Opozicija zahteva uvedbo novega de-

mokratskega volilnega reda ter preokrenitev zunanje politike v pravcu zahodnih demokracij.

Opozicija je doslej sejm bojkotirala. Razpis volitev je torej pomemben uspeh opozicije in nedvomno tudi zunanje-politične važnosti.

Volitve se bodo vršile po starem volilnem redu ter bo novi volilni red sklenil novi sejm, da zadovolji kmetiške plasti.

Ljudska stranka, ki je najmočnejša, se sejmskih in senatnih volitev ne udeleži, ker volita ti dve korporaciji občine in oblasti, pač pa se udeležijo volitev v občine in oblasti, ki bodo decembra meseca, ter s tem pridobi vpliv v sedanjih volilnih korporacijah sejma in senata, kar bo šele omogočilo, da sejm in senat sprejmeta tudi nov demokratični volilni red.

Še ena smrtna žrtev eksplozije v Rušah

S. Ivan Strnad na zadnji poti.

O tragični smrti s. Strnada, ki ga je raztrgala eksplozija kisikove bombe v tovarni za dušik smo že obširno poročali. V petek, dne 16. t. m., se je vršil pogreb nesrečne žrtve dela na ruškem pokopališču, ki se ga je udeležila velika množica ljudi ne samo iz Ruš, ampak tudi iz bližnjih krajev. K pogrebu je prišel tudi s. Petejan kot zastopnik centrale »Vzajemnosti«, s. Vidovič za Strokovno komisijo, s. Čeh za Delavsko zbornico, za predavateljski krožek »Delavske Politike« pa so bili navzoči ss. dr. Reisman, Jelen in Eržen. Za »Vzajemno Svobodo« s. Rezka Kristofova, za delavske kolese s. Grol in Nerat. Na pogreb je prišel tudi s. Jan Vanek, zunanje-politični urednik socialno demokratičnega glasila češkoslovaških sodrugov »Pravo Lidu« iz Prage. Sodelavci v modrih delovnih oblekah so stali ob krsti na pokopališču kot častna straža in nosili celo vrsto vencev, med njimi precejšnje število z rdečimi trakovi, ki so jih poklonile pokojniku v zadnji pozdrav razne organizacije in sodrugi. Pred mrtvašnico in ob grobu je zapel na hitro roko sestavljeni zbor članov-pevcev bivše »Vzajemnosti« pod taktirko s. Jankota. Pesem »Vigred se povrne« je do solz ganila pogrebce. V sprevedu je svirala gasilska godba. Ob odprtem grobu je izpregovoril par besed domači župnik, nakar je izpregovoril v slovo s. Drago Magdič. V lepo zasnovanem govoru je prikazal pokojnikovo življenje in delovanje, ki je bilo nepretrgano vrsta let dela, ustvarjanja, žrtvovanja, boja za pravico ponižanih in razžaljenih, za delavski razred in za družino. Kot socialist je bil vzor svoji okolici in bo kot tak živel v spominu ruških delavcev.

Nad zelenim Pohorjem in Kobanskim je ležalo razpeto sinje nebo, brez najmanjšega oblaka in sončni žarki so opajali ta čarobni svet, ki je izgledal svež in kot okopan v prvem jesenskem hladu, ko so se razhajale množice, tihe in neme s pokopališča. Nasproti pa so jim brneli zvonovi in oznanjali, da se je kratak čas poprej, predno je legel s. Strnad materji zemlji v naročje, poslovljal za vedno od nas tudi

s. Hinko Ditmajer.

To je druga žrtev, ki jo je zahtevala stra-

KRANJ

Kranjska gradbena podjetja ne zmorejo... Česa pa vendar ne zmorejo, se bo vprašal čitatelj. Bomo takoj povedali. Oni trdijo, da ne zmorejo bremen pretiranih delavskih mezd, ki znašajo za nekvalificirane delavce 3.50 din in za profesionaliste pa povprečno 5.50 din na uro. To je interesantno tudi zaradi tega, ker ljubljanske tvrdke uspešno konkurirajo kranjskim podjetjem, akoravno plačujejo svoje pomožne delavce večinoma po 3.75 in tudi po 4 dinarje na uro in tudi zidarje sorazmerno boljše. Jasno je torej, da če v resnici obstoji konkurenčna nezmožnost naših gradbenikov, bo vzrok tehnična ali komercialna nespretnost. To pa ne sme iti na račun delavstva, katerega delovno moč domače tvrdke skoraj mnogo bolj izkoriščajo kot pa tuja. Trdno smo prepričani, da tudi tuji podjetniki ne grade v Kranju kar tako za zabavo ozir. da lahko nagajajo kranjskim podjetnikom. Delalo je namreč letos sedem različnih tvrdk, katere so z redkimi izjemami plačevale nad kolektivno pogodbo in se prav gotovo niso kartelirale zato, da uničijo kranjska podjetja... Zanimiv je slučaj, da je g. Jos. Slavec pravil nekemu graditelju iz Ljubljane, da se v Kranju ne plačuje po kolektivni pogodbi. Dotični je kar ostrmel, ko se je lahko prepričal, da je ravno tvrdka Jos. Slavec & Co. plačevala delavce na Gašteljskem klan- cu po 50 in 75 par na uro nad za ono delo po kolektivni pogodbi določeni minimalni tarifi. Sploh se niso, razen pri kakšnem šumarju v Kranju plačevali nižje mezd, kot minimalne po kolektivni pogodbi. Namen g. Slaveca je bil prozoren. Toda stavbinsko delavstvo, posebno v krajih, kjer je »Zveza gradbenih delavcev Jugoslavije« močna, ni več igrača v rokah raznih podjetnikov. Ve, da je dolžna minimalna mezda za delo, ki ga izkorišča podjetnik. Gradbeno delavstvo naj v lastnem interesu pristopi k svoji organizaciji in postane avantgarda v boju za lastne koristi celokupnega, na žalost tako desorientiranega in brezbržnega delavskega razreda.

na eksplozija.

Zakaj le terjáš usoda tako težke žrtve od nas, zakaj pobiraš najboljše, najvestnejše, najvztrajnejše in najodločnejše med nami?

S. Hinko Ditmajer je bil glava razredno organiziranega delavstva v tovarni za dušik. Bil je predsednik podružnice organizacije SDSZJ, eden izmed onih, ki v današnjih kritičnih in neveselih dneh nosijo odgovornost za delo v organizacijah, se žrtvujejo in izpostavljajo, kljub neprijetnostim, ki jih lahko dolete, kljub preganjanju, ki so ga lahko deležni.

Pokojnik je bil mož zaupanja. Nosil je častno funkcijo, ki mu jo je zaupalo in ga z njo poverilo delavstvo. Tega se je zavedal in je s svojim delom docela opravičil zaupanje, ki mu ga je poklonilo delavstvo.

O, da bi se delavstvo v celoti bilo zavedalo svojih dolžnosti do organizacije, kot se je s. Ditmajer zavedal svojih dolžnosti do celote, kako lepo bi bilo življenje delavstva, koliko več sonca in sreče, koliko več pravice in svobode bi živjalo, kako mogočen bi bil delavski razred.

Danes s. Ditmajerja ni več, ali mrtve tirja od nas, da mu najdemo vrednega namestnika. S. S. Strnadom bosta sedaj ležala spokojno na ruškem pokopališču. V dneh tegobe bomo porimali večkrat na njun grob in se vračali potrjeni v našem prepričanju ter močni.

Pogreb s. Ditmajerja je bil 18. t. m. popoldne. Ker je bila nedelja je bila udeležba ogromna. Spreved, v katerem je bilo preko 2000 ljudi je krenil iz vasi proti pokopališču. V sprevedu so nosili veliko število vencev z rdečimi trakovi. Godba gasilcev je svirala žalostinke in delavci-pevci so zapeli v slovo. Na grobu je zopet govoril župnik. V imenu ruškega delavstva in organizacije SDSZJ pa se je poslovil v lepih besedah od pokojnika s. Magdič. Njegove besede so izvabile solze veliki množici, ki ga je poslušala. V imenu centrale SDSZJ v Ljubljani je izpregovoril zvestemu članu strokovni tajnik iz Ljubljane s. Jakomin. Grob s. Ditmajerja je bil ves okinčan z zelenjem in krsto so dobesedno položili na rože, s katerimi so prijatelji in deca nastali gomilo. Delavski kolese s. I. Del. kolesearskega društva so se udeležili pogrebov ss. Strnada in Ditmajerja v lepem številu.

Svojem s. Ditmajerja naše globoko sožalje. Slava spominu obeh mučnikov dela!

Torej, sodrugi stavbinci, naprej v tempu, ki ga držimo že od stavke l. 1936 in kakor delni uspeh tedaj ni izostal, si bomo v zavest, da si priborimo še več, podali roke vsi brez razlike in bomo složni in enotni vodili boj za človeškega dostojanstva vredno življenje! Živela proletarska družnost!

UZENICA

Nov kamnolom je otvoril v Dravčah pri Uzenici g. Guštin iz Maribora ter se je izkazalo, da je ta granit celo znatno boljše kot oni v kamnolomih v Ribnici na Pohorju. Čakajo pa še točnejše analize iz Beograda, nakar se bo kamnolom povečal. Doslej je zaposlenih pet delavcev.

MUTA

Delavci zapuščajo »nacionalno« podjetje. Ponovno smo že imeli priliko poročati o nesocialnih razmerah v »nacionaliziranem« podjetju Železarne Muta, koje lastnika sta glavna delničarja in Brezme ter inozemski Nemec, nemško nacionalni direktor g. Mach, ki imata obenem še tudi železarno v Zrečah pri Konjicah. Sramotne mezd, so delavstvo končno pritiralo do tega, da eden za drugim zapuščajo tovarno in je samo pretekli teden samostano odpovedalo službo kar 24 delavcev, ker niso več naprej garati za 1.50 din, torej pod minimalno mezdo. Podjetje mora sedaj delavcem plačevati razliko med minimalno mezdo za ves čas zaposlitve nazaj, nadurni povišek in bolezenske škode, kar vse g. inž. Brezme in direktor Mach delavcem ne plačujejo, dokler jih ne tirajo pred sodišče. Delavci sedaj že tudi vedo, da ne smejo ničesar podpisovati in če so še tako mladi in nezavedni, toliko so pa vendarle korajžni, da se pri odhodu krepko odrežejo, ko jim molijo bele listke: nimam kaj podpisati!

»Cankarjeva družba« s svojimi knjigami druži v eni miselnosti slovenske delavce doma in v tujini, v Evropi in Ameriki, v Franciji in Argentini, v Belgiji in Olin.

Kotiček sodružic

Naše stanovanje.

Vsakemu izmed nas se je že pripetilo, da je srečal človeka, ki mu je bil posebno všeč. Če smo se pa pozneje vprašali, kaj je prav za prav na njem lepega, nismo našli nič posebnega. Prav isto se nam zgodi pogosto s stanovanji. Včasih pridemo v stanovanje, ki je kakor brez duše, pusto in mrtvo, pa čeprav stoji v njem morda najdražje pohištvo. Nasprotno pa stopimo včasih v stanovanje, ki se nam priljubi na prvi mah, čim stopimo vanj in imamo takoj občutek, da bi v njem prav lahko ostali vse življenje, dasi je morda prav skromno in preprosto. A tako stanovanje ima nekaj, kar nadomešča najdražje pohištvo, takemu stanovanju se pozna skrbna, pozorna gospodinja. Vedno je treba misliti nanj, premišljati, kaj bi se dalo še izboljšati, kje bi se lahko kaj drugače postavilo in bolje namestilo, vedno ga je treba negovati in snaziti, potem postane naš dom lep.

Prva in poglavitna reč je seveda snaga, na katero je treba položati največjo važnost. Vsak dan je treba stanovanje očistiti, večkrat na leto pa je razen tega potrebno še temeljito čiščenje, ki je itak pri nas in tudi drugod že stara navada. Saj tudi na kmetih pred prazniki belijo hiše, umivajo tla in pohištvo in pospravijo iz sob vso navlako, tako da so hiše res praznične. Seveda so pa spet gospodinj, ki snago pretiravajo, ki se za stanovanje tako boje, da ne puste nikogar vanj. Pogosto se potem vsa rodbina stiska v kaki temni luknji, lepa soba pa pride do veljave samo pri obiskih, vse pohištvo stoji v sobi samo za to, da se ne umaže in pokvari. To je seveda popolnoma nesmiselno, kajti stanovanje imamo zase, ne za tuje. Stanovanje pa postane udobno šele takrat, če v njem res stanujemo. Druga stvar, ki je za stanovanje morda še važnejša kakor snaga, pa je red. Če je vse še tako lepo umito in snažno, nam nič ne pomaga, če je vse razvlečeno in razmetano, če noben predmet nima svojega določenega prostora. V tem oziru se mora gospodinja najprej sama brezpogojno navaditi na strog red, nato pa še vse ostale člane družine vzgojiti k redu. A tudi red in snaga še ne napravita vsega v stanovanju. Da postane stanovanje udobno, je treba še mnogo malenkosti, ki stanejo malo, a mnogo koristijo. Težko jih je razložiti z besedami, gospodinja stori bolje, če se razgleda po svojem lastnem in po tujih stanovanjih, kajti z gledanjem in opazovanjem se najbolj izuči.

Slane kumarice.

Kumarice, ki jih vložimo v slano vodo, namesto v kis, so mnogo bolj ukusne, a imajo to slabo stran, da se teže držijo in tudi se ne ohranijo tako dolgo. Vlagamo jih v čist vinski sodček, skaf ali čebico. Leseno posodo moramo dobro poribati v več vodah, a pri ribanju ne smemo rabiti mila. Namesto v leseno posodo, lahko vložimo kumarice v velik porcelanast ali glinast lonec, ki ga pa moramo prej tudi zelo snažno umiti. Drobne kumarice umijemo z mrzlo vodo, odrgnemo s cunjjo ali krtačo, jih zalijemo z mrzlo vodo in pustimo čez noč stati. Voda jih nekoliko zmešča in jim odvzame grenkobo. Potem pripravimo zelenje (listje od višeni, kobulje od kopa in ročice od vinske trte). Pripravimo si tudi slano vodo, na liter vode vzamemo 5 dgk soli, skuhamo, pustimo nekaj časa vreti in nato ohladimo. Nato začnemo vlagati. Na dno posode nadevamo precejšnjo plast zelenja, nato naložimo kumarice prav na tesno drugo poleg druge, nato spet zelenje in tako vrstimo, dokler ni posoda

do tri četrtine napolnjena. Nato polijemo kumarice s slano vodo, tako da stoji voda preko kumaric. Kumarice pokrijemo z okroglo desico iz trdega lesa, ki smo jo prej dobro poribali in posušili na soncu. Desico pokrijemo s kamni, ki smo jih prej umili. Kamnov mora biti toliko, da kumarice dobro pritiskajo k tlom. Posodo postavimo na kak topel prostor. Kumare začno kmalu kipeti in v treh, štirih tednih so kisle. Ako bi se voda osušila, je treba spet doliti prekuhane slane vode. Najbolje je, če imaš posodo v kleti, a jo moraš dobro podložiti, da ne stoji na vlažnih tleh. — Na ta način vlagajo nekatere gospodinj v slani vodi stročji fižol in velike kumare, a oboje narežejo na čisto tanke koščke oziroma lističe.

Kumare s kislom smetane: Kumare olup, nareži na listke, osoli, da dajo vodo od sebe, a jih ne stiskaj in jih pusti stati eno uro. Potem odlij previdno vso vodo. Popopraj, prideni malo sledkorja, poskropi z vinskim kisom in jih nato polij z dobro kislom smetano. Ako narežeš med tako smetano kuhan in še vroč krompir, dobiš izvrstno samostojno jed, n. pr. za večerjo.

Najboljše domače zdravilo proti jetiki

Osnovne pojme o jetiki pozna danes že skoraj vsak človek. Večinoma vsi že vedo, da je jetika nalezljiva bolezen, da prenaša jetiko bacil, glivica, ki je s prostimi očesom ne moremo videti, da je jetika sicer ozdravljiva bolezen, a nad vse zahrbtna. Prav zato je pa pri jetiki potrebna največja opreznost. Ako traja prehlajenje, katar ali gripa več kakor običajno, ako se potem dotični kar ne more popraviti, ako je vedno truden, brez teka, če začne naglo hujšati, če se ponoči poti, potem lahko vedno sumimo na jetiko. V takem slučaju je treba vedno takoj začeti z zdravljenjem. — Kakor za vsako bolezen, nam je tudi za jetiko dala narava dobro sredstvo, ki ga, žal, ljudje vse premalo poznajo in upoštevajo. Meni ga je povedal pred mnogimi leti star, dober zdravnik in mi rekel, naj vedno in povsod opozorim ljudi na to imenitno domače zdravilo, ki se je še v vsakem slučaju uspešno izkazalo. To sredstvo je vrtni žajbelj (žavbelj), ki ga naše gospodinjne dobro poznajo in ga imajo marsikje po vrtovih. Kdor količkar čuti, da pri njem v pljučih ne utegne biti vse v redu, pa tudi tisti, pri katerem je bolezen že v znatnejši meri napredovala, naj se zateče k žajbelju. Žajbelj raste na vrtovih kot majhen grmiček, spoznamo ga po značilnem duhu in po sivih kosmatih listih. Žajbelj lahko uporabljamo svež ali pa posušen, ki je ravno tako učinkovit. Pest žajbelja skuhamo v četrtinki ali pol litru mleka, pusti približno četrtni ure vreti, nato odstavi, precedi in spij še toplega. Okus je sicer grenak, a ni zopern in ga se človek hitro privadi. Kdor začne z žajbeljem in ga pije vsak dan vsaj enkrat, bo že po nekaj dneh čutil blagodejni učinek. Kašelj bo prenehal, potenje se bo ustavilo in kmalu se bo povrnil dober tek, kajti grenki žajbelj imenitno izčisti žlezoce. Kdor ne verjame, naj le poskusi. Prav tako je žajbelj imenitno zdravilo za vse boleznir grla in pozdravi vsako vnetje. Učinkovit je pa samo žajbelj, ki ga skuhamo na mleku. Če ga skuhamo na vodi, je zelo grenak in neprijetnega okusa, pa tudi njega istega učinka. Pač pa lahko skuhamo žajbelj na vodi in izpiramo ustno votlino, če nam je zobozdravnik izdrl zob, če se kaj gnoji itd. Zatorej, gospodinj, sadite mnogo žajbelja, nasušite si ga in pomagajte drugim z njim!

Delavski pravni svetovalec

Rubež mezde (Liboje).

Vprašanje: Zaslužim na mesec po 500 do 600 din in moram skrbeti za tri otroke. Dolgujem pa večim trgovcem razne zneske. Ali mi morejo mezdo zarubiti?

Odgovor: Če zaslužite samo po 500 do 600 din mesečno, ne zaslužite več kot po 20 din na dan in Vaša mezda ni rubljiva. Rubljivo bi bilo le to, kar bi zaslužili preko 20 din dnevno.

Stroški odvetniškega opomina

Vprašanje: Nekemu mlinarju dolgujem manjši znesek in me je sedaj opominjal kar po odvjetniku ter bi moral plačati tudi stroške odvetniškega opomina. Ali sem dolžan te stroške plačati, ko me ni mlinar poprej sam nič opominjal?

Odgovor: Dolžni ste plačati tudi odvetniške stroške opomina, ker bi bili morali svoji dolg pri mlinarju poravnati, ne da bi vas bil le-ta poprej k temu pozval.

Odpoved stanovanja (Vič)

Vprašanje: Najel sem stanovanje proti trimesečni odpovedi. Ker bi si bil rad poiskal ugodnejšega sem ob priliki vprašal hišnega lastnika, če se lahko izselim, tudi ne da bi

predhodno na tri mesece odpovedal, ako bi našel primernejše stanovanje. Hišni lastnik kakor tudi njegova žena sta nato izjavila, da se lahko izselim kadar hočem, kar lahko stanovanje vedno takoj oddata. Sedaj sem jima odpovedal na en mesec, pa vztrajata naenkrat na trimesečni odpovedi. Ali sta k temu upravičena? Ali bi se jaz mogel opirati na to, da sem bil upravičen izseliti se tudi brez predhodne odpovedi, ker mi hišna lastnika nista dala na razpolago kopalnice, kot je bilo dogovorjeno, dasiravno sem že več let v hiši? In končno ali lahko pobrem z vrat celuloidne ščitnike?

Odgovor: Če boste v pravdi dokazali, da sta Vam hišna lastnika izjavila, da se lahko izselite kadar hočete in tudi ne da bi poprej odpovedali tako, kot je bilo v pogodbi določeno, boste uspeli napraviti morebitni tožbi hišnih lastnikov na plačilo najemnine do izteka dogovorjenega odpovednega roka. Predčasne odpovedi pa ne morete opreti na dejstvo, da Vam hišna lastnika nista dala na razpolago dogovorjene kopalnice, ker ste bili več let brez nje in bi lahko radi tega stanovanje že prej odpovedali. Celuloidne ščitnike lahko odstavite, če so Vaša last, morate pa vrata postaviti na prejšnje stanje.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupite najcenejše pri naših tiskarstvih!

Franc Kormannov nasl. Karl Rago
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

ZALOGA-POPRAVILA
B. DIVJAK
MARIBOR
ZAHTEVAJTE CENIK

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvo za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravila do- bro in po kulantnih cenah znana tvrdka **JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ulica 14.** Štramba koles čez zimo.